

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ Г.С. СКОВОРОДИ**

**ФАКУЛЬТЕТ ПСИХОЛОГІЇ І СОЦІОЛОГІЇ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ І СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ**

*Присвячено 215-річчю заснування
ХНПУ імені Г.С. Сковороди*

**СУЧАСНІ РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ
СОЦІАЛЬНОГО ВИХОВАННЯ ОСОБИСТОСТІ
В РІЗНИХ СОЦІАЛЬНИХ ІНСТИТУЦІЯХ**

**МАТЕРІАЛИ
ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ
22 ЛИСТОПАДА 2019 РОКУ**

ХАРКІВ – 2019

УДК 37.015.31:316.42
ББК 74.60
С91

Затверджено редакційно-видавничою радою Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди (протокол № 6 від 05.11.2019 р.).

Сучасні реалії та перспективи соціального виховання особистості в різних соціальних інституціях: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Харків, 22 листопада 2019 р. / за ред. М.П. Васильєвої. Харків: ХНПУ імені Г.С. Сковороди, 2019. 145 с.

Збірка містить матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, присвяченої сучасним проблемам професійної підготовки майбутніх фахівців соціальної галузі, реаліям і тенденціям розвитку професійної діяльності фахівців соціальних інституцій з вирішення актуальних проблем соціальної роботи.

Матеріали представляють інтерес для науковців і практиків у галузі соціальної і соціально-педагогічної діяльності, науковців-початківців (здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів спеціальності «Соціальна робота») й практиків – фахівців соціальних інституцій.

© Харківський національний педагогічний університет імені Г.С. Сковороди, 2019.

© Кафедра соціальної роботи і соціальної педагогіки, 2019.

© Васильєва М.П., 2019.

Гольфред Т.Г. СОЦІАЛЬНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД БАГАТОДІТНИХ СІМЕЙ: НОРМАТИВНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ.....	53
Дерев'янюк Г.О. ПРОБЛЕМА ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА З ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВОГО СПОСОБУ ЖИТТЯ ПІДЛІТКІВ У ЗАКЛАДІ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	54
Довбня О.В. ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПЕДАГОГІВ ДО ПРОФІЛАКТИКИ БУЛІНГУ СЕРЕД ПІДЛІТКІВ.....	55
Збаранська Д.В. СУТЬ, ОСОБЛИВОСТІ ТА НАСЛІДКИ БУЛІНГУ СЕРЕД ПІДЛІТКІВ....	56
Коломієць Т.О. АКТУАЛЬНІСТЬ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО РОБОТИ З АДАПТАЦІЇ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ В ЗАКЛАДІ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ.....	57
Криворотько К.А. ЗМІСТ РОБОТИ СОЦІАЛЬНОГО ПЕДАГОГА У ДОШКІЛЬНИХ ЗАКЛАДАХ.....	58
Куряча С.В. ПРОФІЛАКТИКА БУЛІНГУ СЕРЕД ПІДЛІТКІВ У ЗАКЛАДАХ ЗАГАЛЬНОЇ СЕРЕДНЬОЇ ОСВІТИ.....	60
Ларіна Е.Г. СТРУКТУРА ТА ОСНОВНІ ЦІЛІ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ ЗАЙНЯТОСТІ УКРАЇНИ.....	61
Літвиненко Ю.С. АКТУАЛЬНІСТЬ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СОЦІАЛЬНОЇ СФЕРИ ДО ПРОФІЛАКТИКИ ДЕВІАНТНОЇ ПОВЕДІНКИ ПІДЛІТКІВ.....	62
Павлюченко С.Ю. ДО ПРОБЛЕМИ НАРКОЗАЛЕЖНОСТІ ПІДЛІТКІВ.....	63
Пластун Т.І. АКТУАЛЬНІСТЬ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО СОЦІАЛЬНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ ДІТЕЙ-СИРІТ В УМОВАХ ПРИЙОМНОЇ СІМ'Ї.....	64
Попова В.В. АКТУАЛЬНІСТЬ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО ПРОФІЛАКТИКИ ДЕЗАДАПТАЦІЇ ДОШКІЛЬНИКІВ У СПЕЦІАЛІЗОВАНИХ ЗАКЛАДАХ.....	65
Сех М.І. ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ДОЗВІЛЄВОЇ ПЛАТФОРМИ «ЗДОРОВЕНЬКІ БУЛИ» В ПРОЕКТІ «ДОМАШНЯ ОПІКА» БО «БФ «КАРІТАС ХАРКІВ».....	66
Скляниченко М.В. ОРГАНІЗАЦІЯ ЗМІСТОВНОГО ДОЗВІЛЛЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗІЇ.....	67
Тепляк А.М. ОСОБЛИВОСТІ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ СОЦІАЛЬНИХ ПРАЦІВНИКІВ ДО РОБОТИ З ЛЮДЬМИ ПОХИЛОГО ВІКУ.....	68
Шерстньова М.С. АНАЛІЗ ВІТЧИЗНЯНОГО ТА ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ СОЦІАЛЬНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ НАРКОЗАЛЕЖНОЇ МОЛОДІ.....	69
Статті здобувачів вищої освіти.....	71

програм фахової підготовки роботи з дезадаптованими дітьми в спеціалізованих закладах, а також залучення студентів до науково-методичних семінарів та виконання наукових досліджень в спеціалізованих закладах.

Перспективним напрямом подальших досліджень є визначення особливостей підготовки майбутніх фахівців соціальної галузі до профілактики дезадаптації дітей дошкільного віку у різних спеціалізованих закладах.

Сех М.І.

здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня
Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди;
регіональний менеджер проектів та програм «Домашня опіка»
БО БФ «Карітас Харків»

ДОСВІД РЕАЛІЗАЦІЇ ДОЗВІЛЛЕВОЇ ПЛАТФОРМИ «ЗДОРОВЕНЬКІ БУЛИ» В ПРОЕКТІ «ДОМАШНЯ ОПІКА» БО «БФ «КАРІТАС ХАРКІВ»

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, доцент І.А Романова

Сучасне гасло соціальної роботи з людьми похилого віку – це «активне старіння». Відновити самосприйняття себе літньою людиною як гідного активного члена суспільства, сприяти збереженню цінностей соціальної активності, прагненню до подальшого самовдосконалення є найважливішими завданнями соціальної роботи.

У процесі аналізу особливостей реалізації проекту «Домашня опіка» було визначено, що особи похилого віку, які належать до 3 групи рухової активності, лише епізодично залучаються до реалізації соціально-культурних заходів. Тому була розроблена програма дозвіллевої платформи «Здоровенькі були» в проекті «Домашня опіка» БО «БФ «Карітас Харків». Розроблена програма підтримки соціальної активності людей похилого віку з числа внутрішньо переміщених осіб складається з двох блоків: 1) організація міжособистісного спілкування в процесі клубної роботи з використанням арттерапевтичних методик; 2) організація просвітницько-інформаційної діяльності з людьми похилого віку в «Академії золотого віку».

У проекті «Домашня опіка» БО «БФ «Карітас Харків» приймає участь 80 людей похилого віку з числа внутрішньо переміщених осіб, з яких майже половина належать до 3 групи рухової активності. У реалізації дозвіллевої платформи «Здоровенькі були» приймає участь 24 особи.

Діагностична робота з людьми похилого віку, учасниками дозвіллевої платформи, була спрямована на: аналіз умов, в яких знаходяться клієнти; знайомство з найближчим оточенням людей похилого віку, з метою активізації ресурсів родини у напрямі підтримки соціально-культурної активності людей похилого віку; проведення з бенефіціарами діагностичних бесід (досліджується емоційне сприйняття нової соціальної ситуації, самооцінку та визначаємо здатність організму до енерговитрат, виявлення запитів, а також рівня тривожності).

Стандартні методи психодіагностики, пов'язані із заповнення бланків і діагностичних форм, у роботі з людьми похилого віку з числа внутрішньо переміщених осіб є досить складним заняттям для багатьох з них. Їх використання може призвести до втоми, роздратування, небажання брати участь у спеціальних процедурах. Тому визначення стану соціальної адаптованості клієнтів до нового оточення, соціальної активності відбувалося в індивідуальній бесіді з психологом і соціальним працівником. У протоколі співбесіди визначалися: особливості соціальних контактів клієнта, очікування від участі у програмі, наявність у клієнта симптомів, які свідчать про підвищений рівень тривожності у зв'язку зі зміною соціального оточення.

Результати індивідуальних бесід були узагальнені, що дало змогу визначити рівень соціальної адаптації людей похилого віку з числа внутрішньо переміщених осіб до нового

соціального оточення. Було визначено, що майже 80% (20 осіб) літніх людей мають різні прояви тривожності; 72% з опитаних майже не підтримують старих зв'язків і майже всі опитані вказали на брак спілкування.

Відповідно до визначених напрямів розробленої програми соціальної роботи з людьми похилого віку з числа внутрішньо переміщених осіб було проведено: святковий концерт до Міжнародного дня людей похилого віку, навчально-практичний тренінг «Інсульти: види, лікування та реабілітація», арттерапевтичні заняття. У ході зустрічі кожен з учасників за допомогою технік арттерапії зміг зняти емоційну та поведінкову скутість. Учасники вчилися краще розуміти те, як вони взаємодіють з іншими людьми і як реагують на самого себе, змогли поліпшити свої навички безконфліктного спілкування, проявити свій творчий потенціал.

«Жива Бібліотека» – можливість у неформальній обстановці поговорити з представниками соціальних груп, по відношенню до яких у суспільстві існують упередження. Відмінність від звичайної бібліотеки лише в тому, що тут «книги» – це живі люди, а «читання» – це розмова.

У кожного з нас є свій життєвий досвід. Психологічна терапевтична зустріч «Скринька моїх спогадів». Спогади, які повертають нас у приємні, а іноді важкі моменти нашого життя. Та інші заходи.

У межах реалізації програми постійний моніторинг динаміки рівня соціальної адаптації клієнтів програми дозволив визначити, що вдалося налагодити стосунки між постійними членами програми; спільні захоплення розширили сферу спілкування; позитивні емоції від участі у спільній діяльності в процесі проведення заходів; використання самоврядування у процесі діяльності клубу дозволили активізувати внутрішні ресурси клієнтів програми.

Таким чином, за допомогою освітньої та культурно-дозвілєвої діяльності в межах роботи дозвілєвої платформи «Здоровенькі були» на базі Благодійної організації «БФ «Карітас Харків» вирішується багато питань соціального та психолого-педагогічного характеру: підвищується адаптованість літніх людей до сьогодення, зменшується ризик розвитку депресивних станів і тяжких наслідків переживання самотності, розвиваються комунікативні та творчі здібності, соціальна активність, розширюються шляхи самореалізації людей похилого віку, життя яких набуває перспектив, цінності й сенсу.

Скляниченко М.В.

здобувач вищої освіти першого (бакалаврського) рівня
Харківського національного педагогічного університету імені Г.С. Сковороди

ОРГАНІЗАЦІЯ ЗМІСТОВОГО ДОЗВІЛЛЯ ДІТЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ В УМОВАХ ІНКЛЮЗІЇ

Науковий керівник – доктор педагогічних наук, доцент В.В. Костіна

Соціальний захист, підтримка та соціальне виховання дітей з психофізичними вадами спрямоване на формування у них ієрархії соціальних цінностей, соціально значущих якостей, просоціальної поведінки, що забезпечує їхню соціальну адаптацію та розвиток соціальності є одним із важливих завдань соціальної практики в сучасних умовах розвитку українського суспільства. Відповідно до Указу Президента України Верховна Рада України внесла зміни до Закону України «Про освіту», запровадивши інклюзивне навчання для осіб з особливими освітніми потребами, як альтернативу школам-інтернатам для дітей, що потребують соціальної допомоги. Хоча нововведення передбачають розформування та ліквідацію спеціалізованих інтернатних закладів до 31 грудня 2021 року, проте нині вони продовжують функціонувати та задовольняти ті потреби дітей з особливими освітніми потребами, які не здатні наразі задовольнити загальноосвітні навчальні заклади. Саме тому, визначення